

Sygn. akt I.Ca 466/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2016r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Mirosław Krzysztof Derda
Sędziowie:	SSO Antoni Czeszkiewicz SSO Małgorzata Szostak - Szydłowska (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2016 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. R.**

przeciwko Z. R.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji pozwanego Z. R.

od wyroku Sądu Rejonowego w Olecku

z dnia 21 kwietnia 2016r., sygn.. akt I C 554/15

oddala apelację.

SSO Mirosław Krzysztof Derda SSO Antoni Czeszkiewicz SSO Małgorzata Szostak - Szydłowska

Sygn. akt: I. Ca. 466/16

UZASADNIENIE

Powódka B. R. (1) pozwem wniesionym dnia 24 listopada 2015 roku i skierowanym przeciwko Z. R., wniosła o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w Olecku z dnia 7 lipca 2015 roku w sprawie sygn. akt: I. Ns. 311/13 – w zakresie pierwszej raty spłaty należnej pozwanemu w kwocie 41.779,15 zł, a co do której to należności Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Olecku I. S. prowadzi w stosunku do niej postępowanie egzekucyjne pod sygn. akt Km 963/15.

W uzasadnieniu powódka wskazała, iż pozwany uchyla się od płacenia na jej rzecz alimentów, zasądzonych prawomocnym wyrokiem sądu. Dnia 2 października 2015 roku wysłała pismem poleconym do pozwanego, jak i reprezentującego go adwokata pismo o dokonaniu potrącenia jej wierzytelności z tytułu alimentów z wierzytelnością pozwanego wynikającą ze wskazanego wyżej postanowienia Sądu – do kwoty 41.779,13 zł. Mimo to otrzymała

wezwanie do zapłaty tejże kwoty, a Komornik prowadzi przeciwko niej postępowanie egzekucyjne. Dodała, iż pozwany nie zamierza wywiązywać się z obowiązku alimentacyjnego i chce jej odebrać jedyne zabezpieczenie życiowe, którym jest jej mieszkanie.

Pozwany Z. R., w odpowiedzi na pozew, wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów procesu.

Uzasadniając swoje stanowisko wskazał, iż wskazane w pozwie potrącenie nie jest możliwe, a to z uwagi na brzmienie art. 505 k.c. zgodnie z którym nie mogą być umorzone przez potrącenie wierzytelności o dostarczenie środków utrzymania. Pozwany dodał, iż z oświadczenia powódki odnośnie potrącenia nie wynika, z jakiej kwoty przysługujących jej wierzytelności dokonała potrącenia. W aktach komorniczych zalegają jego wnioski w przedmiocie wyliczenia zadłużenia. Od wszczęcia przeciwko niemu postępowania egzekucyjnego w 2013 roku prawie do końca 2015 roku spełniał świadczenie alimentacyjne bezpośrednio do rąk powódki. Zdaniem pozwanego, nie wiadomo, czy dokonane potrącenie odpowiada faktycznemu stanowi jego zadłużenia z tytułu alimentów, w szczególności, czy uwzględniono w jego obliczeniu wpłaty dokonywane bezpośrednio do rąk powódki. W ocenie pozwanego, roszczenie powódki jest również sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Pozwany występując o nadanie klauzuli wykonalności postanowieniu zapadłemu w sprawie o podział majątku chciał uzyskać zabezpieczenie na swoje dalsze życie. Pozwany podkreślił jednocześnie, iż z zachowania pozwanej wynika w sposób jednoznaczny, iż nie liczyła się ona nawet z koniecznością wykonania postanowienia w sprawie sygn. akt: I. Ns. 311/13. Wnosząc do komornika sprawę odnośnie egzekucji alimentów, powódka otrzymywała alimenty w większej części do swoich rąk.

Wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2016 r. wydanym w sprawie o sygn. akt: I. C. 554/15 Sąd Rejonowy w Olecku pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Olecku z dnia 7 lipca 2015 roku w sprawie o sygn. akt: I Ns 311/13, któremu postanowieniem z dnia 26 października 2015 roku nadano klauzulę wykonalności – w zakresie punktu III postanowienia w zakresie kwoty pierwszej raty spłaty należnej Z. R. to jest co do kwoty 41.779,13 złotych oraz nakazał pobrać od pozwanego Z. R. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Olecku kwotę 2.089,00 złotych tytułem brakujących kosztów sądowych, od uiszczania których powódka B. R. (2) była zwolniona.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Prawomocnym postanowieniem z dnia 7 lipca 2015 roku Sąd Rejonowy w Olecku w sprawie o sygn. akt: I. Ns. 311/13 dokonał podziału majątku wspólnego B. R. i Z. R.. Zgodnie z treścią w/w postanowienia powódka miała spłacić pozwanego kwotą 71.779,13 zł w czterech rocznych ratach, przy czym pierwsza w kwocie 41.779,13 zł w terminie do miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia. Postanowienie to uprawomocniło się z dniem 4 września 2015 roku.

Dnia 26 października 2015 roku wydano pełnomocnikowi pozwanego w w/w sprawie tytuł wykonawczy, tj. postanowienie z dnia 7 lipca 2015 roku wraz z klauzulą wykonalności odnośnie pierwszej raty spłaty w kwocie 41.779,13 zł. Dnia 12 listopada 2015 roku do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Olecku I. S. wpłynął wniosek egzekucyjny dotyczący w/w tytułu wykonawczego.

Powódka w dniu 23 maja 2013 roku złożyła wniosek egzekucyjny do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Olecku D. J. dotyczący należnych jej od pozwanego alimentów w kwocie po 1.300,00 zł miesięcznie, zgodnie z treścią pkt II wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 15 marca 2012 roku w sprawie I. C. 427/11. Postępowanie egzekucyjne Komornik prowadzi pod sygn. akt Kmp 44/13. Wcześniej, w toku postępowania w sprawie o rozwód, Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie o sygn. akt: RC 1859/09 postanowieniem z dnia 10 czerwca 2010 roku udzielił powódce zabezpieczenia roszczenia alimentacyjnego w kwocie po 1.000 zł miesięcznie.

Pozwany przysyłał powódce do jej rąk własnych (poza postępowaniem egzekucyjnym) alimenty w kwotach od 100 do 220 USC. Powódka każdorazowo informowała Komornika o wpływie środków załączając dokumenty obrazujące

wysokość wpływu z tego tytułu. Wpłaty te były każdorazowo uwzględniane przez Komornika w określeniu wysokości aktualnego zadłużenia.

Pismem z dnia 29 września 2015 roku powódka złożyła, adresowane do pozwanego oświadczenie o potrąceniu przysługującej jej wierzytelności alimentacyjnej wynikającej z wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 15 marca 2012 roku w sprawie sygn. akt: I. C. 427/11 z wierzytelnością pozwanego wynikającą z postanowienia Sądu z dnia 7 lipca 2015 roku wydanego w sprawie sygn. akt: I. Ns. 311/13 do kwoty 41.779,13 zł Wskazała jednocześnie, że zaległość pozwanego z tytułu alimentów na dzień sporządzania w/w oświadczenia wynosi ponad 57.000,00 zł. Oświadczenie to wysłane zostało również do pełnomocnika pozwanego ze sprawy I. Ns. 311/13 adw. M. P..

Jednocześnie, pismem z tego samego dnia, powódka wniosła do Komornika D. J. pismo, w którym ograniczyła sumę roszczenia zgłoszonego do wyegzekwowania o kwotę 41.779,13 zł w związku z dokonanym potrąceniem.

Zaległość z tytułu wierzytelności realizowanej w sprawie Kmp 44/13 wynosiła na dzień 29 września 2015 roku: 45.259,48 zł w zakresie należności głównej i 3.645,93 zł odsetek.

Na skutek wystosowania przez Komornika I. S. wezwania do zapłaty należności w sprawie Km 963/15 powódka skierowała pismo do pełnomocnika pozwanego z informacją o swoim stanowisku odnośnie egzekwowanej wierzytelności, w tym o dokonanym potrąceniu.

Komornik D. J. ograniczył wysokość egzekwowanych alimentów zgodnie z żądaniem powódki.

W toku prowadzonej egzekucji Komornik I. S. zajęła świadczenie rentowe powódki.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie, albowiem dokonała skutecznego potrącenia wierzytelności pozwanego z jej własną wierzytelnością, przysługującą w stosunku do pozwanego. Sytuacja ta zaś prowadzi do wygaśnięcia obowiązku świadczenia po obu stronach w zakresie, w jakim każda z wierzytelności uległa umorzeniu. Potrącenie takie z kolei stanowi przesłankę do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego stosownie do art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

W ocenie Sądu Rejonowego, powódka oświadczenie o potrąceniu (pismo z dnia 29 września 2015 roku) złożyła, a pozwany oświadczenie to otrzymał, czego nie negował. Analiza akt egzekucyjnych DJ Kmp 44/13 w zestawieniu z informacją Komornika prowadzącego to postępowanie egzekucyjne wskazuje, iż na dzień 29 września 2015 roku wierzytelność powódki w stosunku do pozwanego była wymagalna, a jej wysokość w zakresie samej kwoty kapitału przekraczała wysokość pierwszej raty spłaty ze sprawy sygn. akt: I. Ns. 311/13. Wierzytelność pozwanego wynikająca z tej sprawy stała się wymagalna dopiero z dniem 4 października 2015 roku, co też wynika z treści tego rozstrzygnięcia. Powyższe, zdaniem Sądu Rejonowego, co do zasady nie stanowi przesłanki negatywnej uznania za skuteczne dokonanego przez powódkę potrącenia w kontekście treści art. 498 § 1 k.c. Nie stanowi też przeszkody, aby nastąpiło potrącenie z niewymagalną jeszcze wierzytelnością. Wystarczy, by wierzytelność wobec potrącającego istniała oraz by świadczenie mogło być spełnione. Dłużnik nie może jednocześnie sprzeciwić się ściągnięciu wymagalnego długu, powołując się na to, że jego wierzytelność wzajemna wobec wierzyciela egzekwującego jest jeszcze niewymagalna.

Zdaniem Sądu Rejonowego, w niniejszej sprawie zaszły wszystkie warunki dopuszczające możliwość potrącenia wierzytelności powódki z wierzytelnością pozwanego. W ocenie tegoż Sądu, wprawdzie art. 505 pkt 2 k.c. wskazuje, że nie mogą być umorzone poprzez potrącenie wierzytelności o dostarczenie środków utrzymania., jednak przepis ten nie stanowi ograniczenia w dysponowaniu przez wierzyciela alimentacyjnego swoją wierzytelnością. Przepis art. 505 pkt 2 k.c. należy rozumieć w ten sposób, że wymienione w tym przepisie wierzytelności nie mogą być umorzone wbrew woli wierzyciela. Skoro więc powódka za pomocą instytucji potrącenia chce zwolnić się z obowiązku świadczenia na rzecz swojego wierzyciela, będącego zarazem jej dłużnikiem alimentacyjnym, to może tego skutecznie dokonać. Przepis powyższy ma za zadanie chronić wierzycieli alimentacyjnych przed pozbawianiem ich środków utrzymania poprzez potrącenie dokonane przez ich wierzycieli, a zarazem dłużników alimentacyjnych. Tym samym, jeśli wierzyciel alimentacyjny godzi się na takie umorzenie, nie można, wbrew jego woli, odmówić udzielenia mu w

tym zakresie ochrony prawnej. Wola powódki w zakresie w/w potrącenia jest w tych okolicznościach ewidentna, skoro sama takie oświadczenie złożyła.

W tych warunkach Sąd Rejonowy uznał, że powódka skutecznie potrąciła ze swojej wierzytelności wierzytelność pozwanego z tytułu pierwszej raty spłaty wynikającej z treści postanowienia z dnia 7 lipca 2015 roku w sprawie sygn. akt: I. Ns. 311/13, a więc roszczenie to umorzyło się w całości, do kwoty 41.779,13 zł i przez to wygasło.

O brakujących kosztach sądowych Sąd Rejonowy orzekł w oparciu o treść art. 113 ust 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. nakazując pobranie od pozwanego kwoty 2.089,00 zł tytułem brakującej opłaty od pozwu, od której powódka była w sprawie zwolniona.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany Z. R., zaskarżając go w całości i zarzucając Sądowi Rejonowemu:

1) naruszenie prawa cywilnego materialnego, tj. art. 505 pkt 2 k.c. przez przyjęcie, iż artykuł ten można zastosować w przedmiotowej sprawie, w sytuacji gdy potrącona wierzytelność dotyczyła środków utrzymania, co samo w sobie nie pozwala na potrącenie, zaś pozwany nie wyraził na to zgody,

2) naruszenie prawa cywilnego procesowego:

a) art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego strony pozwanej działającej bez profesjonalnego pełnomocnika – wniosku o przesłuchanie Z. R. w charakterze strony,

b) art. 328 § 2 k.p.c. przez zbyt ogólnikowe uzasadnienie wyroku i nie odniesienie do faktów, które Sąd uznał za udowodnione, a którym odmówił wiarygodności,

c) art. 102 k.p.c. przez obciążenie pozwanego brakującymi kosztami sądowymi, od których powódka była zwolniona, w sytuacji gdy pozwany został pozbawiony możliwości wypowiedzenia się co do swojej sytuacji materialnej oraz mając na uwadze pogorszenie sytuacji materialnej, a wykazanej na potrzeby sprawy sygn.. akt: III. RC 113/15,

3) błąd w ustaleniach faktycznych, które miały wpływ na wydanie wyroku, a mianowicie przez błędne przyjęcie, że:

a) powódka B. R. (1) była wierzycielką spłaty 41.779,13 zł podczas gdy była ona dłużniczką, zaś pozwany Z. R. nie wyraził zgody na dokonanie potrącenia,

b) zaległość z tytułu wierzytelności realizowanej w sprawie komorniczej Kmp 44/13 wynosiła na dzień 29 września 2015 r. 45.259,13 zł w zakresie należności głównej 45.259,48 zł i 3.645,93 zł odsetek, w sytuacji kiedy powódka w swoim piśmie o potrąceniu wskazuje na kwotę 57.000,00 zł, zaś komornik D. J. w piśmie z dnia 23 kwietnia 2015 r. wskazuje kwotę 51.709,54 zł i w piśmie z dnia 5 listopada 2015 r. przyjmuje datę potrącenia na październik 2015 r.,

Wskazując na powyższe, pozwany domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i obciążenie powódki kosztami postępowania, ewentualnie – uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Nadto pozwany domagał się dopuszczenia i przeprowadzenia nowego dowodu, tj. akt sprawy Sądu Rejonowego w Olecku w sprawie sygn.. akt: III. RC 113/15, albowiem zaskarżony wyrok narusza prawo do obrony pozwanego w w/w postępowaniu i pozbawia sąd rodzinny jurysdykcji w swoim zakresie.

Ponadto pismami nadesłanymi dnia 28 i 29 listopada 2016 r. pozwany wniósł o dopuszczenie dowodu z zaświadczenia komornika o wysokości kwot wyegzekwowanych w sprawie sygn. akt Kmp 44/13 i załączonych dowodów zapłaty na rzecz powódki różnych kwot w okresie od stycznia 2010 r. do września 2013 r. wraz ze sporządzonym przez pozwanego zestawieniem.

W odpowiedzi na apelację, powódka B. R. (1) wniosła o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie była zasadna i podlegała oddaleniu w całości.

Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy. Przeprowadzono prawidłowo postępowanie dowodowe, na podstawie którego dokonano istotnych do rozstrzygnięcia sprawy ustaleń. Ustalenia te Sąd Okręgowy uznaje za prawidłowe i przyjmuje za własne.

Sąd Okręgowy uzupełnił postępowanie dopuszczając dowód ze dokumentów nadesłanych przez pozwanego przy pismach z dnia 28 i 29 listopada 2016 r. i dokumentów zawartych w aktach sygn. Kmp 44/13, o czym niżej. Dowód zaś z dokumentów z akt sprawy III RC 113/15 uznał za zbędny, albowiem niekwestionowane w niniejszej sprawie było, że toczy się pomiędzy stronami niezakończony obecnie postępowanie dotyczące zmiany wysokości/uchylenia alimentów zasądzonych na rzecz powódki od pozwanego w wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 15 marca 2012 roku w sprawie sygn. akt I. C. 427/11. Postępowanie to nie ma jednak wpływu na istnienie wiarygodności alimentacyjnych powódki powstałych przez kilku laty i potrąconych z wiarygodnością objętą opisanym w pozwie tytułem wykonawczym.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutów apelacji w zakresie naruszenia przepisów prawa procesowego, nie można zgodzić się ze skarżącym, że pominięcie dowodu z jego przesłuchania narusza dyspozycję art. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c.

Treść art. 227 k.p.c. określa jedynie co może być przedmiotem dowodu i praktycznie trudno jest zarzucić Sądowi Rejonowemu naruszenie tego przepisu. Niewątpliwie w niniejszej sprawie do sytuacji takiej nie doszło zwłaszcza, że pozwany nie określił w czym konkretnie upatruje naruszenia tego przepisu poza oddaleniem jego wniosku dowodowego o przesłuchanie go w charakterze strony.

Podkreślić także trzeba, że sąd nie przeprowadza wszystkich zgłoszonych przez stronę dowodów, gdy uznaje, że okoliczności sporne zostały dostatecznie wyjaśnione do rozstrzygnięcia. Zgodnie z art. 217 § 3 k.p.c. sąd pomija twierdzenia i dowody, jeżeli okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione. Zdaniem Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy słusznie uznał, iż materiał dowodowy zaoferowany przez strony był wystarczający dla poczynienia ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie i nie zachodziła konieczność przeprowadzenia kolejnego dowodu z przesłuchania pozwanego.

Pobocznie dodać należy, że dowód z przesłuchania stron ma charakter subsydiarny. Zgodnie z art. 299 k.p.c. jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, sąd dla wyjaśnienia tych faktów może dopuścić dowód z przesłuchania stron. Jest to zatem dowód, którego celem jest przede wszystkim uzupełnienie materiału dowodowego, jeśli z przyczyn obiektywnych taka potrzeba występuje. Strona pozwana winna w pierwszej kolejności skorzystać z innych dostępnych jej dowodów, a dopiero - w celu wyczerpania materiału - zaoferować własne zeznania. Biorąc pod uwagę, że powódka zaoferowała dowody na okoliczność dokonania skutecznego potrącenia, zaś pozwany dążąc do zniweczenia roszczenia powódki powoływał się na okoliczności, które z uwagi na ich treść z reguły mogły być wykazywane za pomocą innych środków dowodowych. Tymczasem pozwany nie podjął aktywności dowodowej w tym zakresie i nie wskazał na obiektywne przeszkody w przedstawieniu dowodów na podnoszone okoliczności, brak jest podstaw do przyjęcia, iż zaistniały przesłanki z art. 299 k.p.c. nakazujące dopuszczenie dowodu z jego zeznań.

Chybiony okazał się też zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Obraza tego przepisu może być skutecznym zarzutem apelacji tylko wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie posiada wszystkich koniecznych elementów, bądź zawiera tak kardynalne braki, które uniemożliwiają kontrolę instancyjną. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lutego 2001 r. w sprawie V CKN 606/00 (LEX nr 63116) naruszenie przepisu, określającego wymagania, jakim winno odpowiadać uzasadnienie wyroku sądu (art. 328 § 2 k.p.c.), może być ocenione jako mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy w sytuacjach tylko wyjątkowych, do których zaliczyć można takie, w których braki w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej są tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej. Podnieść też należy, iż

przepis art. 328 § 2 k.p.c. nie stanowi właściwej płaszczyzny do krytyki trafności przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku ustaleń faktycznych ani ich oceny prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2008 r., sygn. II CSK 449/07, LEX nr 442515). O naruszeniu tego przepisu świadczy dopiero wykazanie, że uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia pozbawione jest konkretnych elementów, o których mowa w art. 328 § 2 k.p.c., jak również wpływu takiego naruszenia na kontrolę treści rozstrzygnięcia. Sytuacja taka w sprawie niniejszej nie zachodzi. Treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku pozwala na odczytanie sfery motywacyjnej orzeczenia i poddanie go kontroli instancyjnej.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie może być mowy, aby Sąd Rejonowy poczynił w niniejszej sprawie błędne ustalenia faktyczne. Należy wskazać, że ocena dowodów dokonana przez Sąd Rejonowy jest prawidłowa. Stosownie do art. 233 § 1 k.p.c., sąd ma swobodę w ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego słusznie przyjmuje się, że zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. może tylko wtedy być uznany za usprawiedliwiony, jeżeli sąd zaprezentuje rozumowanie sprzeczne z regułami logiki, zasadami wiedzy lub z doświadczeniem życiowym. Sprzeczność ta występuje, w szczególności w sytuacji, gdy z treści dowodu wynika, co innego niż przyjął sąd, gdy pewnego dowodu nie uwzględniono przy ocenie, gdy sąd przyjął pewne fakty za ustalone, mimo że nie zostały one w ogóle lub w dostatecznie potwierdzone, gdy sąd przyjął pewne fakty za nieudowodnione, mimo, że nie było ku temu podstawy. Ponadto trzeba podkreślić, że jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, chociażby w równym stopniu na podstawie tego samego materiału dowodowego udałoby się wysnuć wnioski odmienne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2002 r., sygn. II CKN 572/99, LEX nr 53136; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., sygn. II CKN 817/00, LEX nr 56906). Z zebranego materiału dowodowego Sąd I instancji wyprowadził wnioski logicznie poprawne, co doprowadziło do uwzględnienia powództwa w całości.

Definiując potrącenie wierzytelności, uwzględnić należy, iż, polega ono na umorzeniu wzajemnych wierzytelności przez zaliczenie, a polski porządek prawny zna dwa rodzaje potrącenia, ustawowe i umowne. Potrącenie ustawowe, dokonywane jest przez jednostronną czynność prawną i jest unormowane w art. 498 i następnych k.c. Przepisy kodeksowe nie regulują potrącenia umownego. Wobec powszechnie przyjętego poglądu jest ono dopuszczalne w ramach swobody umów, na warunkach, jakie między sobą strony ustaliły, a strony, w takim wypadku, mogą uzależnić kompensatę umowną, od spełnienia przesłanek przewidzianych w art. 498 k.c. i nie stosuje się do potrącenia umownego wprost przepisu art. 505 pkt 2 k.c. Cechą wspólną wszystkich przypadków potrącenia ustawowego, odróżniających ją od kompensat umownych, jest to, że następuje ono bez porozumienia, niezależnie od woli jednej ze stron (por. M. Pyziak – Szafnicka, [w:] System Prawa Prywatnego, tom 6 Prawo zobowiązań – część ogólna, pod redakcją A. Olejniczaka, C.H.Beck, Warszaw 2009, s. 1091 - 1093).

Z powyższych względów nie można uznać, aby skuteczność potrącenia uzależniona była od zgody pozwanego, który występuje w roli dłużnika w stosunku do wierzytelności wynikającej z wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 15 marca 2012 roku w sprawie sygn. akt I. C. 427/11 dotyczącej należności alimentacyjnej.

Zgodnie z art. 505 pkt 2 k.c. nie mogą być umorzone przez potrącenie wierzytelności o dostarczenie środków utrzymania, gdyż mogłoby to pozbawić stronę, wobec której wierzyciel wzajemny chciałaby dokonać potrącenia, niezbędnych środków egzystencji. Do tej kategorii wierzytelności należy zaliczyć w szczególności wierzytelności alimentacyjne.

Powyższe wyłączenie umorzenia przez potrącenie ma na względzie interes wzajemnego wierzyciela alimentacyjnego, dlatego przepis ten należy rozumieć tak, że wymienione w nim wierzytelności nie mogą być umorzone wbrew woli wierzyciela alimentacyjnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 1967 r., I CR 481/67, OSNCP 1968/11, poz. 186, LEX nr 743; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2004 r., III CK 251/2002, LEX nr 197447). W okolicznościach przedmiotowej sprawy beneficjentem i wierzycielem alimentacyjnym była powódka, stąd powódka była uprawniona do potrącenia swojej wierzytelności alimentacyjnej z własnym zobowiązaniem w stosunku do pozwanego.

Sąd Okręgowy nie podziela również zastrzeżeń skarżącego, iż wysokość przysługującej powódce wierzytelności alimentacyjnej była zawyżona i nie pozwalała na jej dokonane pismem z dnia 29 września 2015 r. potrącenie z wierzytelnością powoda w kwocie 41.779,13 zł. W piśmie tym powódka wskazała jednocześnie, że przysługująca na jej rzecz od pozwanego wierzytelność alimentacyjna przekracza łącznie kwotę 57.000,00 zł (k. 7). Według jednak prawidłowych ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego, poczynionych w oparciu o wyliczenia komornika, zaległość z tytułu wierzytelności realizowanej w sprawie sygn. akt Kmp 44/13 wynosiła na dzień 29 września 2015 roku: 45.259,48 zł w zakresie należności głównej i 3.645,93 zł odsetek.

Dokonując oceny materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, a w szczególności uwzględniając dokumenty znajdujące się w aktach sprawy egzekucyjnej sygn. akt: Kmp 44/13, a także zaoferowane przez pozwanego w postępowaniu apelacyjnym (k. 210-248), Sąd Okręgowy uznał, że wierzytelność alimentacyjna przysługująca powódce z całą pewnością przewyższała wierzytelność, która przysługiwała pozwanemu w zakresie pierwszej raty z tytułu podziału majątku, co pozwalało na ich wzajemne potrącenie i umorzenie do wysokości wierzytelności niższej. W szczególności zarzutów pozwanego nie potwierdziły dokumenty przedłożone przez pozwanego na etapie postępowania apelacyjnego.

Jak wynika z akt sprawy egzekucyjnej Kmp 44/13 dnia 23 maja 2013 r. powódka wystąpiła przeciwko pozwanemu z wnioskiem egzekucyjnym w celu wyegzekwowania alimentów zaległych za czas od 10 czerwca 2010 r. do dnia 13 grudnia 2012 r. w kwotach po 1.000,00 zł oraz bieżących alimentów od dnia 13 grudnia 2012 r. w kwotach po 1.300,00 zł miesięcznie. Podstawą wszczęcia tego postępowania stanowiły dwa tytuły wykonawcze określające wysokość w/w wierzytelności (k. 5).

Zaświadczenie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Olecku z dnia 07 listopada 2016 r. o dokonanych wpłatach nie uwzględnia jedynie wpłaty dokonane przez pozwanego po wszczęciu egzekucji, tj. od dnia 11 czerwca 2013 r. Nie znaczy to jednak, że wcześniejsze wpłaty pozwanego nie zostały uwzględnione. Przy wniosku egzekucyjnym dodatkowo powódka przedłożyła własnoręcznie sporządzony dokument, w którym wyszczególniła wpłaty za okres od czerwca 2010 r. do kwietnia 2013 r., jakie otrzymała od pozwanego przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego (k. 7-8 z akt sprawy egzekucyjnej Kmp 44/13). Z powyższego wynika, że już na etapie wszczęcia postępowania egzekucyjnego zaległość pozwanego z tytułu alimentów wynosiła 19.616,01 zł i dodatkowo kwotę 284,44 zł z tytułu odsetek (vide: zawiadomienie o wszczęciu egzekucji – k. 6). Egzekwowana wierzytelność alimentacyjna zatem – już z woli powódki – nie obejmowała kwot zapłaconych jej bezpośrednio w okresie od czerwca 2010 r. do kwietnia 2013 r. Wpłaty wymienione przez powódkę zasadniczo pokrywają się z zestawieniem sporządzonym przez pozwanego (k. 215-216 akt sprawy) i dowodami wpłat, jakie przedłożył pozwany na etapie postępowania apelacyjnego. Wykaz wpłat sporządzony przez powódkę nie uwzględnia jedynie 8 przelewów dokonanych przez pozwanego, a mianowicie powódka nie uwzględniła wpłat dokonanych w: styczniu 2010 r. – 200 \$ i 100 \$, lutym 2010 r. – 200 \$, marcu 2010 r. – 200 \$, kwietniu 2010 r. – 200 \$, maju 2010 r. – 200 \$. Zauważyć jednak należy, że wpłaty te nie mogły być realizacją tytułu wykonawczego skoro tytułem tym było postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie wydane dopiero dnia 10 czerwca 2010 roku sygn. akt: RC 1859/09, a następnie wyrok Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 15 marca 2012 roku w sprawie I. C. 427/11. Prawidłowo więc wpłaty te nie zostały uwzględnione przez powódkę. Ponadto w zestawieniu powódki nie wykazano wpłat dokonanych na jej rzecz przez pozwanego w maju 2013 r. – 100 \$ i wrześniu 2013 r. – 100 \$. Kwoty te z całą pewnością nie pokrywają w całości zadłużenia alimentacyjnego wskazanego przez Komornika Sądowego D. J. na dzień 29 września 2015 roku na kwotę 45.259,48 zł w zakresie należności głównej i 3.645,93 zł odsetek

Poza sporem pozostaje też fakt, że w toku tego postępowania egzekucyjnego Komornik Sądowy D. J. wyegzekwował od pozwanego w okresie od dnia 11 czerwca 2013 r. do dnia 25 października 2016 r. łączną kwotę 61.544,45 zł, przy czym – co istotne – kwota 41.779,13 zł zawarta w tej kwocie stanowiła potrącenie, które objęte jest niniejszym pozwem. Szczegółowy wykaz wpłat obrazuje zaświadczenie sporządzone przez Komornika Sądowego z dnia 07 listopada 2016 r. (k. 176-177 akt sprawy egzekucyjnej Kmp 44/13). Dodatkowo w aktach sprawy egzekucyjnej znajduje się potwierdzenie

wpłaty kwoty 329,29 zł dokonane przez pozwanego w dniu 26 października 2016 r., a które nie zostało ujęte w w/w zaświadczeniu, z uwagi na datę jego sporządzenia (k. 178).

Z powyższych wyliczeń wynika niezbicie, że zaległość alimentacyjna pozwanego wobec powódki, uwzględniając potrącenie kwoty 41.779,13 zł, według stanu na dzień 7 listopada 2016 r. w dalszym ciągu wynosi 21.438,27 zł oraz kwotę 38,18 zł z tytułu odsetek. Nawet jeśli więc zachodziła różnica na kwotę 200 \$ między wykazem wpłat sporządzonym przez powódkę (k. 7-8 akt egzekucyjnych), a wpłatami przedłożonymi przez pozwanego w postępowaniu apelacyjnym (k. 215-216 akt sprawy), to i tak nie można uznać, aby w chwili potrącenia po stronie powódki nie istniała wierzytelność alimentacyjna, której wysokość pozwalała na potrącenie z wzajemną wierzytelnością pozwanego.

W tych warunkach, w ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy słusznie uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie. Strona powodowa udowodniła bowiem, iż doszło do skutecznego potrącenia wzajemnych wierzytelności stron.

Z przedstawionych przyczyn Sąd Okręgowy uznał apelację za bezzasadną i oddalił ją na podstawie art. 385 k.p.c.

SSO Mirosław Krzysztof Derda SSO Antoni Czeszkiewicz SSO Małgorzata Szostak - Szydłowska